

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 22.12.2009
COM(2009)689 final

**RAPORTUL COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI
COMITETUL REGIUNILOR**

**Evaluarea ex post a evenimentului „Capitala europeană a culturii” din 2007
(Luxemburg și Sibiu) și
din 2008 (Liverpool și Stavanger)**

RAPORTUL COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Evaluarea ex post a evenimentului „Capitala europeană a culturii” din 2007 (Luxemburg și Sibiu) și din 2008 (Liverpool și Stavanger)

(Text cu relevanță pentru SEE)

1. INTRODUCERE

Acest raport este prezentat în temeiul articolului 12 al Deciziei nr. 1622/2006/CE¹ din 24 octombrie 2006 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului «Capitala europeană a culturii» pentru anii 2007-2019 care prevede că „în fiecare an, Comisia asigură o evaluare externă și independentă a rezultatelor atinse de către evenimentul "Capitala europeană a culturii" în anul precedent, în conformitate cu obiectivele și criteriile prevăzute pentru acțiune de prezenta decizie. Comisia prezintă un raport asupra acestei evaluări Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Regiunilor înainte de sfârșitul anului care urmează evenimentului «Capitala europeană a culturii».

Exercițiile de evaluare ale anilor 2007 și 2008 au fost regrupate; dar, începând cu 2009, evaluările vor fi efectuate în fiecare an.

Acest raport prezintă poziția Comisiei cu privire la principalele concluzii și recomandări formulate în urma evaluării externe a evenimentului „Capitala europeană a culturii” din 2007 și 2008, care pot fi consultate accesând adresa:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm

Într-o primă etapă, evaluarea externă a evaluat individual cele patru capitale europene ale culturii (denumite în continuare „CEC”): Luxemburg (Luxembourg) și Sibiu (România) în 2007, Liverpool (Regatul Unit) și Stavanger (Norvegia) în 2008. În continuare, evaluatorul a comparat rezultatele și a tras concluziile comune celor patru manifestări. Concluziile au la bază datele furnizate de cele patru capitale europene ale culturii, informațiile obținute de la părțile implicate și documentația strategică și științifică la nivel european.

2. CONTEXTUL ACȚIUNII

2.1. Acțiunea comunitară privind evenimentul „Capitala culturală europeană”

Planul inițial privind „Orașul european al culturii” a fost lansat la nivel interguvernamental în 1985² și completat ulterior prin „Luna culturală europeană”³. Pe baza acestor activități,

¹ JO L 304 din 3 noiembrie 2006

² Titlul de „Capitală culturală europeană” a fost conceput pentru a sprijini apropierea între cetățenii europeni. A se vedea rezoluția miniștrilor culturii privind organizarea anuală a „Orașului european al culturii” din 13.6.1985 <http://eur->

Decizia 1419/1999/CE a stabilit o acțiune comunitară în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2005-2019⁴, denumită în continuare „acțiunea”. Aceasta a stabilit o ordine cronologică care indica pentru fiecare an statul membru îndreptățit să găzduiască evenimentul. De asemenea, țările europene terțe își puteau depune candidatura fără a fi supuse unei ordini cronologice predefinite.

Decizia 1419/1999/CE a fost înlocuită ulterior de Decizia 1622/2006/CE⁵ care a precizat obiectivele acțiunii, a modificat procedurile de desemnare și de monitorizare începând cu manifestația din 2013 și a anulat posibilitatea pentru orașele din statele terțe de a candida la acest titlu. Noua decizie a instaurat o selecție națională în două etape pe baza unor criterii europene și reuniuni de monitorizare după desemnare, în timp ce decizia anterioară lăsa statele membre să decidă procedura de selecție a orașelor și nu prevedea nicio monitorizare ulterioară.

În cazul anilor 2007 și 2008, orașele propuse și-au prezentat candidatura, inclusiv programul lor cultural pentru anul în cauză, unui juriu european de selecție care a recomandat Comisiei desemnarea acestora. La rândul său, Comisia a emis o recomandare Consiliului de Miniștri prin care a desemnat în mod oficial capitalele culturii. Având în vedere timpul necesar pentru realizarea acestui eveniment, a cărui pregătire începe cu șase ani înainte de anul în cauză, decizia din 2006 menține aplicarea dispozițiilor deciziei din 1999 pentru evenimentele din 2007, 2008 și 2009 și prevede dispoziții tranzitorii pentru cele din 2010 până în 2012.

Asistența financiară se efectuează prin intermediul programului Cultura al UE. Pentru perioada 2002 — 2013, Uniunea acordă un maximum de 1,5 milioane de euro în fiecare an pentru CEC⁶. Pentru 2007 și 2008, asistența financiară a fost acordată sub forma unei subvenții de cofinanțare pentru proiecte specifice care acoperea o parte a programelor culturale CEC.

2.2. Capitalele europene ale culturii 2007-2008

În consecință, în cazul CEC 2007 și 2008, s-au aplicat procedurile de selecție stabilite de decizia din 2009. Luxemburg și Regatul Unit aveau dreptul să găzduiască evenimentul CEC din 2007 și 2008, respectiv. Luxemburg a propus pentru titlu orașul Luxemburg și regiunea extinsă din care face parte [„Grande Région” (GR)], iar Regatul Unit a propus orașul Liverpool în urma unui concurs național. În plus, România (care nu era încă un stat membru în 2004) a propus orașul Sibiu pentru anul 2007, iar Norvegia a propus orașul Stavanger pentru 2008. Procesul de selecție a avut loc în 2003 și 2004. Juriul european de selecție a emis

[ex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&lng1=en&lng2=da,de,el,en,es,fr,it,nl.&val=117538:cs&page=1&hwords=](http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=en&lng1=en&lng2=da,de,el,en,es,fr,it,nl.&val=117538:cs&page=1&hwords=)

³ Concluziile reuniunii miniștrilor culturii din cadrul Consiliului din 18 mai 1992 privind alegerea orașelor europene ale culturii după 1996 și a „lunii culturale europene” <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:41992X0616:EN:HTML>

⁴ Decizia 1419/1999/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2005-2019 (JO L 166, 1.7.1999, p. 1). Decizie modificată prin Decizia 649/2005/CE (JO L 117 din 4.5.2005, p.20). http://www.europa.eu/eur-lex/pri/en/oj/dat/1999/l_166/l_16619990701en00010005.pdf http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2005/l_117/l_11720050504en00200021.pdf

⁵ Decizia 1622/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2007-2019 (JO L 304, 3.11.2006, p. 1). <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2006:304:SOM:EN:HTML>

⁶ Decizia nr. 1855/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 de instituire a programului Cultura (2007–2013) (JO L 372 din 27.12.2006, p. 1). Ref. Secțiunea 1.3

un raport prin care recomanda Luxemburg și Sibiu pentru anul 2007 și Liverpool și Stavanger pentru 2008, formulând, în același timp, recomandări pentru o mai bună îndeplinire a obiectivelor propuse. În 2004, la recomandarea Comisiei, Consiliul de Miniștri a atribuit în mod oficial titlul orașelor candidate.

3. EVALUAREA EXTERNĂ

3.1. Modalitățile de evaluare

Comisia a însărcinat Ecotec Research and Consulting să efectueze evaluarea externă⁷ a evenimentelor CEC din 2007 și 2008. Evaluarea a avut drept scop aprecierea pertinentei, eficienței, eficacității și durabilității acestor patru manifestări în raport cu obiectivele acțiunii și cu obiectivele pe care și le fixaseră cele patru capitale ale culturii în dosarele lor de candidatură și în timpul fazei de punere în aplicare. Evaluarea externă a fost însoțită de rapoarte pentru fiecare capitală a culturii și includea concluzii și recomandări privind modul de îmbunătățire a punerii în aplicare a acțiunii. Având în vedere faptul că fiecare capitală a culturii deține titlul doar pentru un an, concluziile și recomandările privind orașele au fost formulate sub forma unor „lecții” destinate să ajute viitoarele capitale ale culturii în procesul de punere în aplicare.

3.2. Metodologie

Cele patru capitale ale culturii au fost evaluate în mod individual, având la bază în parte evaluările comandate chiar de respectivele capitale ale culturii. Datele au fost colectate la două niveluri: o mică parte a datelor a fost colectată la nivelul UE; și cea mai mare parte la nivelul CEC. Sursele principale le-au constituit documentația strategică și științifică la nivel european; dosarele de candidatură originale ale CEC, studii și rapoarte comandate de CEC, programele de activități, materialele promoționale și site-uri web; date cantitative furnizate de CEC privind activități, realizări și rezultate; interviuri cu echipele de gestionare ale fiecărei CEC; o anchetă telefonică a principalelor părți interesate în fiecare CEC; și vizite în fiecare oraș. O analiză comparativă și un exercițiu de metaevaluare au analizat concluziile desprinse din cele patru CEC, au comparat și au confruntat abordările și au verificat calitatea cercetării. Concluziile privind acțiunea CEC în ansamblu au fost obținute din analiza datelor și concluziilor obținute din toate cele patru CEC.

3.3. Concluziile evaluatorului

3.3.1. Pertinența acțiunii

Evaluarea a estimat că punerea în aplicare a acțiunii s-a desfășurat în temeiul articolului 151 din Tratatul CE: obiectivele de „dezvoltare de activități culturale” și de „promovare a dimensiunii europene prin cultură” au constituit o parte semnificativă a acțiunii. În plus, din concluziile evaluării reiese faptul că orașele care dețin titlul de CEC au adoptat de-a lungul anilor un al treilea obiectiv general pe care evaluatorii l-au definit ca „sprijinirea dezvoltării sociale și economice prin cultură”, deși din articolul 151 al tratatului nu reiese un astfel de obiectiv.

⁷

Contract-cadru de prestări servicii nr. EAC/03/06 privind evaluarea, serviciile legate de evaluare și sprijinul pentru evaluarea impactului

Preambulul la decizia din 1999 a menționat pentru prima oară în mod explicit dezvoltarea culturală și turistică și nevoia de a mobiliza sectoare importante din populație. Aceste mențiuni au fost mai târziu consolidate în decizia din 2006 prin includerea unui criteriu explicit privind „sprijinirea participării cetățenilor” și „dezvoltarea pe termen lung”. Multe CEC au mers și mai departe și au definit în mod clar obiective sociale, economice sau turistice. Introducerea acestui tip de obiective în acțiunea CEC a contribuit atât la configurarea, cât și la reflectarea unor tendințe mai generale în politica culturală.

Totuși, importanța crescândă a acestor obiective a fost însoțită de o dezbatere privind voința de a susține cultura pentru valoarea sa intrinsecă sau mai degrabă ca pe un mijloc de a obține un randament tangibil și cuantificabil al acestei investiții.

3.3.2. *Pertinența Capitalelor europene ale culturii din 2007 și 2008*

Evaluarea a analizat factorii care au motivat orașele să-și depună candidatura pentru a deveni capitale europene ale culturii, precum și relevanța obiectivelor acestora în ceea ce privește obiectivele acțiunii și ale articolului 151. Toate cele patru capitale ale culturii au luat în considerare toate cele trei obiective specifice care sunt: „dezvoltarea activităților culturale”, „promovarea dimensiunii europene prin cultură” și „dezvoltarea socială și economică prin cultură” și au acordat un mare interes cel puțin unuia dintre ele.

Deși toate cele patru capitale ale culturii și-au adus contribuția la obiectivul „dezvoltarea activităților culturale”, acest lucru a fost în special vizibil în cazul orașului Stavanger. În celelalte capitale ale culturii, acest obiectiv a fost subordonat altor obiective generale, și anume constituirea unei regiuni transfrontaliere (Luxemburg și Marea Regiune), consolidarea profilului internațional al orașului (Sibiu) și integrarea și regenerarea urbană (Liverpool).

Toate cele patru capitale ale culturii și-au adus contribuția la îndeplinirea obiectivului „promovarea dimensiunii europene a culturii și prin cultură”, în special prin obiectivele lor de consolidare și cooperare cu operatorii culturali, artiștii și orașele altor state membre.

Toate cele patru CEC și-au adus contribuția la îndeplinirea obiectivului „dezvoltarea economică prin cultură”, în primul rând prin utilizarea titlului de „capitală europeană a culturii” în vederea îmbunătățirii imaginii orașului (sau a Marii Regiuni în cazul orașului Luxemburg) și a obiectivului „dezvoltarea socială prin cultură” prin extinderea accesului la cultură.

3.3.3. *Eficacitatea gestionării*

A fost examinată eficiența gestionării evenimentului CEC, inclusiv modelele sale organizaționale, procesele de selecție și punerea în aplicare a activităților și manifestărilor culturale, comunicările și promovările și procedurile de obținere de finanțare.

Toate cele patru CEC au întâmpinat dificultăți în ceea ce privește stabilirea unor acorduri de gestionare eficiente, în special în timpul fazei de elaborare. Aceste dificultăți se refereau în special la constituirea unei structuri organizaționale și a unei echipe dotate cu competențele adecvate pentru a pune în aplicare programul cultural. În fiecare caz, a fost simțită nevoia unei echipe care să aibă competențe mai vaste și o altă structură decât cea a echipei care a pregătit dosarul de candidatură câștigător, păstrând totuși majoritatea membrilor principali.

Problemele care au jucat un rol important au fost: necesitatea echilibrării intereselor artistice și politice și a garantării faptului că fiecare structură nouă este acceptată ca partener de către

părțile interesate existente și găsirea unui echilibru potrivit între persoanele deja angajate și personalul detașat, precum și noile talente. În final, fiecare CEC a stabilit o structură eficientă de gestionare, astfel cum au recunoscut majoritatea părților interesate.

Experiența din 2007 și 2008 demonstrează faptul că, în general, o structură nouă și independentă este recomandabilă, o structură concepută cu grijă care să reflecte contextul politic și cultural al orașului și, prin urmare, al țării în general. O altă lecție importantă a manifestărilor din 2007 și 2008 o reprezintă importanța evaluărilor comandate de capitalele culturii.

3.3.4. Eficacitatea mecanismelor acțiunii CEC la nivelul UE

Un element-cheie al evaluării a fost eficacitatea proceselor de selecție, monitorizare și financiare desfășurate de Comisia Europeană. Cele patru capitale ale culturii și-au exprimat satisfacția generală cu privire la funcționarea juriului european de selecție, dar este încă devreme pentru a trage concluzii ferme privind eficacitatea și imparțialitatea procedurii deoarece, în absența candidaturilor rivale care ar fi constituit un termen de comparație, juriul nu se exprimase decât asupra meritelor absolute ale candidaturilor acestora.

Decizia din 1999 nu includea faza de monitorizare. Cu toate acestea, trei dintre cele patru orașe în cauză au susținut că o astfel de funcție ar fi fost benefică. Într-adevăr, acest lucru ar fi putut contribui la detectarea problemelor potențiale și ar fi permis luarea mai rapidă a unor măsuri corective.

Cele patru capitale ale culturii au primit în mod pozitiv promovarea de către Comisie a colaborării între fostele, actualele și viitoare capitale ale culturii.

Criteriile pentru acordarea subvenției de 1,5 milioane de euro prevăzută pentru fiecare CEC erau clare și procedurile administrative nu erau diferite față de cele ale altor programe ale UE. Fiecare CEC a primit fonduri prin programul Cultura al UE pentru proiecte specifice. Contribuția Uniunii a constituit o proporție foarte mică din cheltuielile totale efectuate în cadrul programului cultural al fiecăreia dintre capitale. Având în vedere sumele modice provenite din bugetul Uniunii, desemnarea titlului de „Capitală europeană a culturii” are un efect stimulant foarte eficient.

Acțiunea CEC suscită un interes puternic din partea orașelor candidate și investiții considerabile în programele culturale și în orașe în general și, în plus, oferă o mare vizibilitate în mass-media și în fața publicului. Este îndoielnic faptul că orice alt mecanism politic ar fi putut să aibă același efect cu aceleași nivel de investiții instituționale și financiare ale Uniunii Europene. Cu toate acestea, rămâne de văzut dacă, în anii ce vor urma, „randamentul investițiilor” va începe să scadă și dacă vor fi necesare mecanisme politice alternative, chiar dacă se pleacă de la multe dintre conceptele de bază ale acțiunii CEC și de la experiența acumulată până la momentul actual.

3.3.5. Eficacitatea privind dezvoltarea de activități culturale

Evaluarea a examinat eficacitatea fiecărei CEC în ceea ce privește punerea în aplicare a programului său cultural și impactul asupra dezvoltării culturale pe termen lung a orașului. În fiecare dintre regiunile în cauză, desemnarea drept capitală europeană a culturii a determinat punerea în aplicare a unui program cultural mult mai vast decât ar fi fost cazul în absența titlului de capitală a culturii. Multe proiecte cu adevărat inovatoare și noi comenzi au fost

decise în genuri culturale foarte variate. Participarea publicului la activitățile culturale a cunoscut, în general, o creștere importantă în raport cu anii precedenți, iar datele disponibile demonstrează marea satisfacție a publicului.

Scena culturală a fiecărui oraș este mai vibrantă acum și se bucură de o mai mare recunoaștere pe plan național și internațional. Deși fiecare program cultural a prezentat mulți artiști recunoscuți pe plan național și internațional, toate orașele au susținut, de asemenea, un număr important de operatori culturali locali. Pe lângă o mai mare vizibilitate și un număr mai mare de contacte, unul dintre beneficiile cele mai importante obținute în cazul tuturor celor patru CEC, l-a constituit creșterea profesionalismului și a capacității operaționale a acestor operatori. În multe cazuri, simplul fapt de a lucra mai îndeaproape cu instituțiile culturale și autoritățile le-a permis acestora să beneficieze de un sprijin mai important decât dacă nu ar fi avut această oportunitate. De exemplu, creșterea fondurilor publice alocate a fost însoțită, în general, de o asistență practică care a permis micilor structuri să primească subvenții și să încheie contracte mult mai ușor.

În general, toate capitalele culturii și-au atins obiectivele de dezvoltare de activități culturale în timpul anului respectiv, fapt ce a confirmat succesul acțiunii în acest domeniu. Este evident faptul că nu toate elementele programului au avut același succes și că anumite părți interesate au fost dezamăgite (cum ar fi anumite instituții culturale pentru care manifestația prezenta un interes limitat), anumiți artiști locali au considerat că artiștii internaționali au fost favorizați în mod injust, iar așteptările mai multor operatori culturali locali în materie de finanțare și de alt tip de sprijin nu au putut fi satisfăcute. Cu toate acestea, acțiunea a permis realizarea a patru programe culturale ample care includ numeroase proiecte inovatoare foarte interesante.

3.3.6. Eficacitatea privind promovarea dimensiunii europene a culturii și prin cultură

Decizia din 1999 nu prevede nicio definiție explicită a „dimensiunii europene”, iar criteriile privind „dimensiunea europeană” stabilite de decizia din 2006 oferă o foarte mare flexibilitate de interpretare. Acest lucru explică poate de ce capitalele culturii din 2007 și 2008 au perceput într-un mod atât de diferit dimensiunea europeană a manifestației. Prin urmare, evaluarea a ținut cont de această diversitate atunci când a examinat rezultatele obținute în materie de promovare a dimensiunii europene. Cele patru capitale ale culturii au reușit să realizeze o serie amplă de activități dotate cu dimensiune europeană, dar natura acestei dimensiuni și importanța rezultatelor nu au fost aceleași peste tot:

- vizibilitatea oferită de titlu a permis celor patru capitale ale culturii să genereze o creștere semnificativă a turismului, chiar dacă acesta nu constituia un obiectiv important decât pentru două dintre ele;
- toate au întreprins cu succes colaborări, coproducții și schimburi, dar această activitate a cunoscut o mare amploare doar în cazul orașului Luxemburg și a Marii Regiuni; în celelalte CEC, colaborările au fost marginale cu privire la programul cultural principal și au avut loc, în primul rând, doar cu celălalt oraș capitală din același an;
- în mod similar, toate orașele au reușit să stabilească parteneriate transnaționale cu alte orașe sau regiuni, dar această activitate a cunoscut o mare amploare doar în cazul orașului Luxemburg și a Marii Regiuni;
- trei dintre CEC au reușit să-și îndeplinească obiectivul de a atrage artiști de importanță europeană;

- în cazul celeilalte capitale (Luxemburg și Marea Regiune), acest obiectiv era mai puțin important, deși a atras numeroși artiști internaționali;
- activitățile legate de „istoria, identitatea și patrimoniul europene deja prezente în oraș” au fost amplu desfășurate doar în Luxemburg (și Marea Regiune) și Sibiu, dar aceste două orașe au fost relativ eficiente în această privință;
- toate capitalele europene au acordat doar o atenție limitată dezvoltării temelor și problemelor europene.

3.3.7. *Eficacitatea privind impactul asupra dezvoltării economice, urbane și turistice*

Conform evaluării, toate cele patru capitale europene ale culturii au obținut un impact legat de obiectivele de dezvoltare economică, urbană și turistică; turismul a crescut în toate cele patru cazuri și impactul asupra economiei locale este evident; toate cele patru orașe au investit direct în infrastructura culturală și dezvoltarea urbană sau le-au dat un imbold mai puternic. Cu toate acestea, rămâne de văzut în ce măsură conceptul de CEC va putea continua să stimuleze regenerarea urbană. Prin urmare, în viitor, s-ar putea să se depună eforturi pentru a reveni la obiectivele strict culturale din primii ani sau s-ar putea să fie necesară revizuirea conceptului.

3.3.8. *Eficacitatea privind sprijinirea dezvoltării sociale prin cultură*

Evaluarea a examinat eficacitatea CEC privind dimensiunea socială a acțiunii. Este evident faptul că fiecare dintre capitalele culturii a fost eficientă în privința punerii în aplicare a acțiunilor care vizau obiective sociale, în special democratizarea accesului la cultură și încurajarea voluntariatului (în special la Sibiu și Liverpool). De asemenea, există elemente de probă care indică o creștere a audienței la evenimentele culturale și a participării la activitățile culturale, inclusiv printre grupurile vizate (în cazul orașului Luxemburg). În plus, au fost dezvoltate noi metode de implicare acestor grupuri, de exemplu, prin crearea unor noi spații dedicate culturii, organizarea de evenimente culturale în cartiere diferite și crearea unor proiecte artistice în comunitățile locale. Cu toate acestea, dimensiunea socială a CEC din 2007 și 2008 a constat în primul rând în democratizarea accesului la cultură, mai degrabă decât incluziunea culturală sau socială *per se*.

3.3.9. *Dezvoltarea durabilă*

În cele din urmă, evaluarea a examinat durabilitatea activităților CEC și impactul acestora asupra gestiunii și dezvoltării pe termen lung a culturii în orașele respective. Deși intensitatea nivelului de activitate culturală a scăzut, în mod normal, după încheierea anului în care a avut loc evenimentul, există date care indică faptul că multe dintre activitățile începute în acel an au fost menținute în cele patru capitale ale culturii și, în anumite cazuri, autoritățile publice au continuat să le finanțeze. De asemenea, există multe exemple de festivaluri create cu ocazia acestei manifestări care au continuat să fie organizate și în anii următori. În plus, există multe exemple de instituții culturale și operatori independenți al căror nivel de activitate este mai crescut ca înainte de anul manifestării, deși au fost pierdute anumite oportunități în această privință.

Atât în 2007, cât și în 2008, finalul anului a determinat dezintegrarea organismelor însărcinate cu realizarea proiectului și, în mod inevitabil, acest lucru a condus la o pierdere parțială din experiența obținută. Cu toate acestea, este evident faptul că CEC a determinat schimbări

importante în cadrul modului de gestionare a culturii în cele patru orașe. Pe lângă păstrarea unei mari părți din experiența acumulată (multe persoane continuă să participe la gestionarea culturală a orașului după reîntoarcerea la locurile de muncă anterioare în primării, de exemplu sau prin ocuparea unui nou loc de muncă în instituțiile culturale, de exemplu); De asemenea, evenimentul CEC a determinat introducerea unor noi metode de muncă, noi parteneriate și noi strategii. În multe cazuri, CEC a constituit începutul unei serii întregi de relații între primăriile locale și operatorii culturali și a plasat cultura în rândul priorităților în cadrul dezbaterilor politice locale. În general, acțiunea CEC a determinat schimbări importante în modul de organizare a activităților culturale prin stabilirea unor noi platforme de activități care au multe șanse de a fi menținute în viitor.

Este încă mult prea devreme pentru a evalua durabilitatea impactului economic și turistic. Deși CEC din 2007 și 2008 au cunoscut o creștere a turismului și o mai mare vizibilitate internațională în timpul anului manifestării, există riscul ca aceste avantaje să fie dificil de menținut în condițiile economice actuale – totuși, este foarte posibil ca aceste orașe să continue să primească mai mulți vizitatori decât în cazul în care nu ar fi fost desemnate capitale ale culturii și să fie mai bine plasate pentru a profita de oportunitățile care vor apărea după redresarea economiei globale.

4. PRINCIPALELE RECOMANDĂRI ÎN CADRUL EVALUĂRII EXTERNE ȘI OBSERVAȚIILE COMISIEI

Comisia aprobă liniile generale ale recomandărilor făcute de evaluator, cu toate acestea, consideră că există o serie de suprapuneri și, prin urmare, le-a reformulat ușor, fără a aduce modificări de substanță, în modul următor:

4.1. Eficiența gestionării

Comisia recomandă tuturor CEC să comande evaluări ale impactului programelor lor culturale și activităților asociate.

4.2. Eficacitatea mecanismelor acțiunii CEC la nivelul UE

Evaluările viitoare ar trebui să examineze:

- eficiența, eficacitatea și imparțialitatea proceselor de selecție și monitorizare introduse de decizia din 2006;
- menținerea prestigiului „mărcii” CEC, astfel cum este percepută atât de deținătorii titlului, cât și de celelalte părți interesate (mass-media, organisme din sectorul cultural și publicul în general); în cazul în care prestigiul mărcii pare să fie în scădere, Comisia ar trebui să examineze abordări alternative și să compare meritele lor relative cu cele ale CEC.

4.3. Eficacitatea privind obținerea impactului asupra dezvoltării economice, urbane și turistice și privind sprijinirea dezvoltării sociale prin cultură

În dezbaterile viitoare, Comisia Europeană ar trebui să analizeze până la ce punct conceptul CEC (și cultura în general) poate (continua să) și ar trebui să fie utilizată pentru a stimula

- regenerarea urbană și dezvoltarea economică sau dacă trebuie să revină la o concepție care consideră cultura ca pe un scop în sine;

- o reînnoire socială autentică a orașelor care să cuprindă toți cetățenii în opoziție cu o simplă lărgire a ofertei culturale pentru un public deja existent;
- sau dacă este necesară păstrarea unei anumite flexibilități care să permită orașelor să-și găsească propriul echilibru.

5. CONCLUZIILE COMISIEI

Comisia este de acord cu evaluarea generală a evaluatorului și acceptă recomandările acestuia, astfel cum au fost formulate în secțiunea precedentă. Comisia este conștientă de faptul că forța fiecărei CEC rezidă în diversitatea și unicitatea sa culturală și se asigură că orașele vor dispune de suficientă libertate de acțiune pentru a pune în aplicare obiectivele acțiunii (rec. 1).

Comisia constată că majoritatea CEC au deja un sistem de evaluare care acoperă tot sau o parte a programului lor cultural și va recomanda să efectueze evaluări globale la nivel local (rec. 2). Pentru a promova difuzarea bunelor practici, Comisia a sprijinit o regroupare a politicilor constând în adaptarea modelului exhaustiv de evaluare elaborat de Liverpool 2008 la nevoile viitoarelor CEC⁸. De asemenea, Comisia va examina îndeaproape modul în care sunt utilizate și în care pot fi utilizate fondurile structurale de către CEC⁹. Comisia constată cu satisfacție faptul că noile proceduri de selecție, monitorizare și finanțare stabilite de Decizia 2006 avansează în direcția recomandată de concluziile evaluării. Aceasta va garanta faptul că aceste noi dispoziții sunt evaluate în mod adecvat și la momentul potrivit¹⁰. Comisia este pe deplin conștientă de semnificația „mărcii” CEC: aceasta oferă consultanță privind utilizarea mărcii în ghidul CEC pentru orașele candidate¹¹ și va continua să monitorizeze utilizarea și valoarea sa.

Comisia va promova schimbul de bune practici și va prezenta experiența CEC ca pe un „laborator” pentru dezvoltarea urbană prin cultură. Iar în ceea ce privește tensiunea inerentă între utilizarea instrumentală a culturii în scopuri sociale și economice și valoarea sa intrinsecă pentru cetățeanul european, Comisia este convinsă că o manifestare CEC reușită oferă exemple bune de conciliere a calității artistice cu dezvoltarea socioeconomică (rec. 3).

⁸ <http://www.liv.ac.uk/impacts08/>

⁹ **Studiu privind contribuția culturii la dezvoltarea economică regională în cadrul politicii regionale europene** http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc537_en.htm

¹⁰ CEC 2010 privind procedurile de monitorizare și premiul Melina Mercouri; CEC 2013 privind procedura completă de selecție, astfel cum este stabilită de Decizia 2006

¹¹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc629_en.htm